

ZAPIS TVORJENK – Z VEZAJEM ALI BREZ

Gotovo si že opazil, da nekatere besede pišemo z **vezajem**, to je kratko črtico. Verjetno si že naletel na primer, pri katerem nisi bil siguren, ali bi zapisal vezaj ali ne. V tem gradivu si bomo pogledali, kako si lahko pri takšnih zagatah pomagaš.

Vezaj velikokrat uporabljamo pri **zapisu tvorjenk**, in sicer takrat, ko so tvorjenke sestavljene iz **več različnih besed** (na primer dveh pridevnikov). Poglejmo si nekaj primerov.

severnoameriški praznik

avtomehanik

športno-kulturni dan

Kot vidiš, so vse tri tvorjenke sestavljene iz **dveh besed**. Prvi dve sta zapisani **skupaj**, pri tretji pa uporabimo **vezaj**. Poglejmo si, kakšno je pravilo za zapis vezaja.

Vezaj uporabimo, ko povežemo **dve enakovredni besedi**. Pomagaš si lahko tako, da razmisliš, ali bi med ti dve besedi lahko zapisal **"in"**. Poglejmo si nekaj primerov.

Maja je uporabljala slovensko-italijanski slovar.

Včeraj so v šoli organizirali športno-kulturni dan.

Miha vsak dan nosi modro-rumen pullover.

V vseh treh povedih imamo tvorjenko, ki je sestavljena iz **dveh besed**, vmes pa imamo **vezaj**. Če si dobro pogledamo primere, ugotovimo, da bi lahko **namesto vezaja uporabili tudi besedico "in"**, na primer "slovenski in italijanski slovar", "športni in kulturni dan", "moder in rumen pullover". Obe besedi sta torej v **enakovrednem položaju**, zato med njima zapišemo vezaj.

Zapomni si: če lahko med besedama uporabimo "in", tvorjenko zapišemo z vezajem.

Ostale tvorjenke primerih imamo

Ena beseda je **nadrejena**, glavna, druga pa **podrejena**, kar pomeni, da je odvisna od glavne. Pomagaš si lahko tudi tako, da se vprašaš "kateri". Poglejmo si nekaj primerov.

pišemo skupaj. V teh dve besedi, ki **nista v**

Včeraj smo obiskali znanstvenoraziskovalni inštitut.

Med telovadbo smo izpolnjevali športnovzgojni karton.

Znanstvenik je raziskoval južnoameriške živali.

Vse tri tvorjenke so zapisane **skupaj**. Tukaj ne gre za enakovredne besede, saj med njimi **ne moremo zapisati "in"** (npr. južne in ameriške živali → napačno). Ena beseda je nadrejena, druga pa je od nje odvisna. V prvem primeru imamo znanstvenoraziskovalni inštitut. To je inštitut, ki se ukvarja z znanstvenim raziskovanjem, lahko se torej vprašamo "s katerim raziskovanjem". Ne gre torej za znanost in raziskovanje, temveč za **določeno vrsto** raziskovanja. Enako je pri drugem primeru – imamo karton, ki ga uporabljamo pri **športni vzgoji** (kateri vzgoji). V tretjem primeru znanstvenik raziskuje živali iz **Južne Amerike** (kateri Ameriki).

Zapomni si: če imamo dve besedi, ki nista v enakovrednem položaju, tvorjenko zapišemo skupaj, brez vezaja.

PAZI!

Vežaj pri tvorjenkah je vedno stični, to pomeni, da **na levi in desni strani ni presledkov**. Če si bil zelo pozoren, si opazil tudi, da se prva in druga beseda malenkost razlikujeta. Prva beseda ima namreč **obliko za srednji spol**, to pomeni, da se bo **končala na črko -o ali -e**. Oblika druge besede je **odvisna od samostalnika**, ki sledi, lahko ima torej obliko za ženski, moški ali srednji spol. To velja tudi za tvorjenke, ki jih zapisujemo skupaj. Poglejmo si nekaj primerov.

športno-vzgojni karton   srednjeročni plan   italijansko-slovenska meja

VAJE

Popravi napake v zapisu tvorjenk.

Z družino smo šli na izlet v Kamniško Savinjske Alpe.

Ali mi lahko prineseš angleškoslovenski slovar?

Moja mama je srednje-šolska učiteljica.

Tanja rada posluša latinsko ameriško glasbo.

Že od nekdaj je želel postati avto-mehanik.

Oče gre pogosto v frizerskobrivski salon.

Zelo radi jemo v znani novo goriški restavraciji.

Francija, Nizozemska in Belgija sodijo med zahodno-evropske države.

Starejši brat pogosto zahaja v dnevnonočni bar.